

Brüssel, 31.3.2015
COM(2015) 145 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Määruse (EL) nr 211/2011 (kodanikualgatuse kohta) kohaldamise aruanne

1. SISSEJUHATUS

Euroopa kodanikualgatus on üks peamine Lissaboni lepinguga¹ kasutusele võetud uuendus. Selle eesmärk on kaasata kodanikud tihedamalt ELi tasandi poliitika kujundamisse. Kodanikualgatuses saadav peamine eelis on kontaktide loomine sarnaselt mõtleivate inimeste vahel kõikjal Euroopas. See aitab edendada üleeuroopalisi arutelusid kodanikke lähedalt puudutavatel teemadel. Praeguse seisuga on kodanikualgatusete korraldajad mitmesuguste eesmärkide toetamiseks kogunud ligikaudu kuus miljonit toetusavaldust. 10 % registreeritud algatustest on saavutanud vähemalt miljoni kodaniku toetuse.

Kodanikualgatus annab kodanikele võimaluse arutada otse ELi institutsioonidega Euroopa seisukohast olulisi küsimusi. Nii püütakse suurendada liidu demokraatlikku legitiimsust. Komisjon peab kodanikualgatuset väga tähtsaks ja teeb kõik selle toimimise tagamiseks, et kasutada ära kõiki selle pakutavaid võimalusi.

Kodanikualgatuset käsitlevad normid ja kord on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2011. aasta veebruaris vastu võetud ja 1. aprillil 2012 jõustunud määruses². Kõik liikmesriigid on määruse rakendanud³. Määruse artiklis 22 on sätestatud, et hiljemalt 1. aprillil 2015 ja seejärel iga kolme aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande määruse kohaldamise kohta.

Komisjon on käesolevas aruandes esitatud analüüsis kasutanud sidusrühmadelt, sealhulgas kodanikualgatusete korraldajatelt pidevalt saadavat tagasisidet⁴ (kas otse või ombudsmani omaalgatuslike uurimiste kaudu), Euroopa Parlamendi uuringut, mitmeid kaastöid, konverentside tulemusi jne. Samuti on võetud selles arvesse teavet ja seisukohti, mis liikmesriigid⁵ on esitanud komisjoni kodanikualgatusete eksperdirühma kaudu⁶.

2. PRAEGUNE OLUKORD

¹ Euroopa Liidu lepingu artikli 11 lõige 4 ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 24, milles käsitletakse liidu kodakondsust.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 211/2011, 16. veebruar 2011, kodanikualgatusete kohta (ELT L 65, 11.3.2011, lk 1).

³ Mõnes liikmesriigis vastu võetud sätted on tekitanud nõuete mittetäitmisega seotud probleeme, mis on aga nüüdseks lahendatud (välja arvatud kahes liikmesriigis).

⁴ Toetusavalduste kogumist käsitlevad arvandmed hõlmavad üksnes kolme komisjonile esitatud algatuset, kuna ainult need on komisjonile ja liikmesriikidele ametlikult kättesaadavad.

⁵ Kuna liikmesriikidel on erinevad tavad, on ka kättesaadava teabe üksikasjalikkus erinev. Horvaatias on kodanikualgatus olnud kasutusel alates riigi ühinemisest ELiga (2013. aasta juulis).

⁶ Lisateave <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/legislative-framework>.

Euroopa kodanikualgatus hõlmab mitut etappi. Selle käikulaskmiseks peavad algatuse korraldajad moodustama kodanike komitee. Enne kui korraldajad saavad hakata allakirjutanutelt toetusavaldusi koguma, tuleb kavandatud algatus komisjonis registreerida. Alates registreerimise kinnitamisest on korraldajatel aega aasta, et koguda vajalik arv toetusavaldusi.

Komisjon on alates 2012. aasta aprillist saanud 51 taotlust kavandatud kodanikualgatuste registreerimiseks. Neist 31 ka registreeriti (registreeritud algatusi oli 2012. aastal 16, 2013. aastal üheksa, 2014. aastal viis ja 2015. aastal üks). Praegu kogutakse toetusavaldusi kolme algatuse jaoks⁷.

Toetusavalduste kogumiseks määratud aeg on lõppenud 18 algatuse puhul (10 algatust⁸ võeti enne toetusavalduste kogumisperioodi lõppu tagasi). Kõnealusest 18 algatusest kolm kogusid vajaliku arvu toetusavaldusi ja need esitati komisjonile. Komisjon on andnud ametliku vastuse kahele algatusele: „Vesi ja kanalisatsioon on inimõigus! Vesi on avalik hüve, mitte kaup!” „Right2Water” (õigus veele) ja „Üks meist” („One of us”). Kolmandat algatust („Stop vivisection” (lõpp loomkatsetele!)) vaatab komisjon praegu läbi ja annab vastuse 3. juuniks 2015 (vt ka punkti 3 alapunkt e).

20 kavandatud algatuse puhul ei olnud täidetud registreerimise kriteeriumid, mistõttu ei saanud komisjon neid registreerida.

Registreeritud algatused						Registreerimata algatused
Käib toetusavalduste kogumine	Korraldajate poolt tagasivõetud	Toetusavalduste kogumine lõpetatud ⁹	Suletud algatused (vajaliku arvu toetusavalduste) ¹⁰	Esitatud komisjonile – komisjoni vastuse ootel	Komisjon on vastanud	Registreerimisest on keeldutud
3	10	3	12	1	2	20
31						

⁷ <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/ongoing>

⁸ Neli algatust võeti tagasi selleks, et need uuesti registreerida.

⁹ Komisjonil puudub ametlik teave, kas korraldajatel õnnestus koguda vajalik arv toetusavaldusi või mitte.

¹⁰ Komisjonil puudub ametlik teave nende algatuste jaoks kogutud toetusavalduste täpse arvu kohta.

Kuus kodanike komiteed on otsustanud vaidlustada üldkohtus komisjoni otsused, milles keeldutakse kavandatud algatuste registreerimisest¹¹. Algatuse „Üks meist” korralduskomitee on vaidlustanud komisjoni teatise¹². Kõiki neid juhtumeid menetletakse.

Algatuste korraldajad on esitanud kaks kaebust Euroopa Ombudsmanile. Ombudsman on ühe kaebuse käsitlemise juba lõpetanud,¹³ tõdedes, et tegemist ei olnud komisjoni haldusomavoliga. Teist juhtumit veel käsitletakse¹⁴.

3. KODANIKUALGATUSE MENETLUSE RAKENDAMINE

Allpool esitatakse teave, mis käsitleb kodanikualgatuse menetluse rakendamist algatuse eri etappides.

a. Kodanike komitee

Kodanikualgatuse esitamiseks tuleb moodustada kodanike komitee. Komitee koosneb vähemalt seitsmest ELi kodanikust, kelle hulgas on vähemalt seitsme liikmesriigi elanikke, kes on Euroopa Parlamendi valimisteks kehtestatud valimisõiguslikus vanuses. Komisjonis registreeritakse üksnes need seitse liiget, kes on vajalikud kõnealuste tingimuste täitmiseks.

¹¹ Kohtuasjad T-754/14, T-361/14, T-44/14, T-529/13, T-450/12, T-646/13.

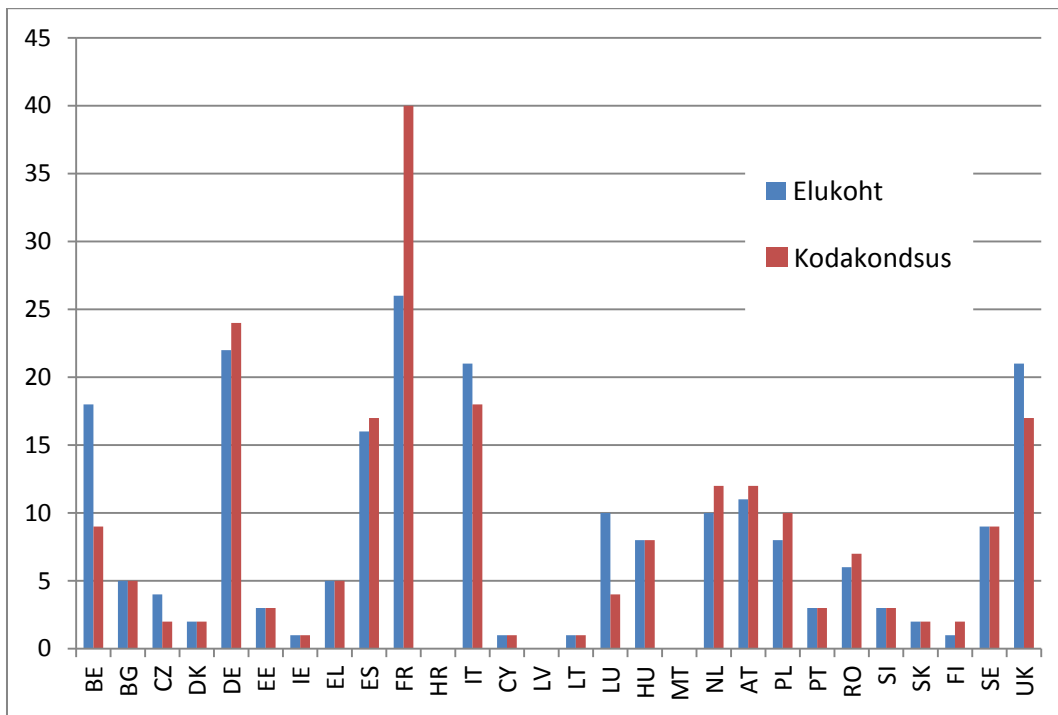
¹² Kohtuasi T-561/14

¹³ Kaebus 2013/2071

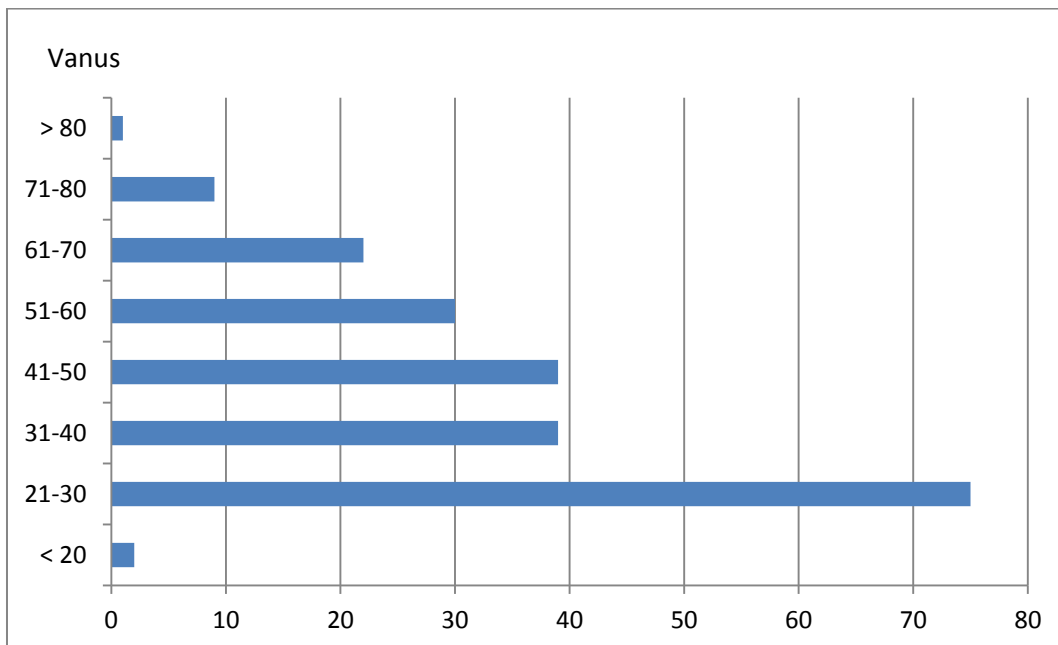
¹⁴ Kaebus 2014/402

Statistilised andmed kodanike komiteede liikmete kohta

– Registreeritud algatuste jaoks loodud kodanike komiteede liikmete elukoht ja kodakondsus:

– Registreeritud algatuste jaoks loodud kodanike komiteede liikmete vanus:

b. Registreerimise etapp

Kavandatud algatuse registreerimiseks peavad olema täidetud määruse artikli 4 lõikes 2 sätestatud tingimused: kodanike komitee on loodud ja kontaktisikud on määratud; kavandatud algatus ei jää ilmselgelt välja komisjoni volituste ulatusest, mille kohaselt komisjon on pädev esitama liidu õigusakti ettepaneku aluslepingute rakendamiseks; algatus ei ole ilmselgelt ebaõiglane, põhjendamatu ega pahatahtlik; algatus ei ole ilmselgelt vastuolus liidu väärtustega, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2. Komisjon on registreerinud 31 kavandatud algatust, mis hõlmavad laia teemaderingi alates keskkonnast, liikuvusest ja haridusest ning lõpetades arengukoostöö ja sotsiaalsete küsimustega¹⁵.

20 kavandatud kodanikualgatus ei olnud võimalik registreerida,¹⁶ kuna need jäid ilmselgelt välja komisjoni volituste ulatusest, mille kohaselt komisjon on pädev esitama liidu õigusakti ettepaneku aluslepingute rakendamiseks. Kõik registreerimisest keeldumise otsused on avaldatud Euroopa kodanikualgatuse veebisaidil.

c. Toetusavalduste kogumise etapp

Korraldajatel on toetusavalduste kogumiseks aega 12 kuud alates kuupäevast, mil komisjon on registreerinud nende kavandatud algatuse.

Algatus võivad toetada kõik ELi kodanikud, kes on Euroopa Parlamendi valimisteks kehtestatud valimisõiguslikus vanuses. Määruse kohaselt peab allakirjutanutel olema mõne asjaomase liikmesriigi kodakondsus või peavad nad selles liikmesriigis elama. Samuti peavad nad esitama oma isikuandmed, et kõnealune liikmesriik saaks nende toetusavaldusi kontrollida. Nimetatud nõuded on liikmesriigiti erinevad¹⁷. Erinevate nõuete tõttu ei saa mõned ELi kodanikud kodanikualgatusi toetada¹⁸. See on korraldajate ja allakirjutanute hulgas tekitanud kriitikat ja pettumust. Paljud neist arvavad, et erinev kohtlemine ja asjaolu, et mõned liikmesriigid nõuavad suurt hulka isikuandmeid (mõnikord ka isikukoodi), võib takistada paljudel kodanikel toetuse andmist.

¹⁵ Täielik nimekiri kõigist algatustest on kättesaadav Euroopa kodanikualgatuse registris <http://ec.europa.eu/citizens-initiative>

¹⁶ <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/non-registered>

¹⁷ Komisjoni määruse esialgses ettepanekus esitati kõikide liikmesriikide jaoks ühtsed nõuded. See oleks igal vanuse nõuet täitval ELi kodanikul võimaldanud kodanikualgatusi toetada. Institutsioonidevaheliste läbirääkimiste tulemusena on aga Euroopa kodanikualgatusi käsitlevas lõplikus määruses sätestatud nõuded, mis on liikmesriigiti erinevad

¹⁸ Praegu puudutab see neid Iiri ja Briti kodanikke, kes elavad Bulgaarias, Tšehhi Vabariigis, Prantsusmaal, Austrias ja Portugalis või väljaspool ELi.

Määruse III lisas on sätestatud nõuded, mida asjaomase liikmesriigi taotluse korral saab muuta komisjoni delegeeritud määrusega. Komisjon õhutab jätkuvalt liikmesriike nõudeid lihtsustama.

Mitu liikmesriiki on komisjoni lihtsustamise üleskutsesele juba positiivselt vastanud. III lisa käsitlevad muudatused, mis jõustusid 8. oktoobril 2013, hõlmasid Hispaania, Iirimaa, Prantsusmaa, Luksemburgi, Madalmaade ja Sloveenia tehtud ettepanekuid. Näiteks andsid Madalmaad väljaspool kõnealust riiki elavatele Madalmaade kodanikele võimaluse esitada toetusavaldus Madalmaade vormil. Hispaania andis Hispaanias elavatele muude ELi riikide kodanikele võimaluse esitada toetusavaldus Hispaania vormil ja vähendas seeläbi nende kodanike hulka, kes ei saa kasutada algatuse toetamise õigust. Teine muudatus, mille komisjon võttis vastu 2015. aasta märtsis ja mis on praegu Euroopa Parlamendis ja nõukogus¹⁹ läbivaatamisel, lihtsustab nõudeid Läti, Malta ja Rootsi puhul.

Allakirjutanud võivad toetusavalduse esitada nii paber kandjal kui ka elektrooniliselt, kasutades määruse III lisas esitatud näidisele vastavat toetusavalduse vormi. Kodanikualgatus saab toetada ka täiustatud elektroonilise allkirja andmisega²⁰. Siiani ei ole komisjonile selle võimaluse kasutamisest teatatud.

Ligikaudu 55 % eespool nimetatud kolme algatuse („Right2Water”, „Üks meist” ja „Stop Vivisection”) toetusavaldustest koguti veebipõhiselt.

Algatus	Paber kandjal kogutud toetusavaldused	Veebipõhiselt kogutud toetusavaldused
<i>Right2Water</i>	Ligikaudu 20 %	Ligikaudu 80 %
<i>Üks meist</i>	Ligikaudu 70 %	Ligikaudu 30 %
<i>Stop vivisection</i>	Ligikaudu 40 %	Ligikaudu 60 %

Kui kavandatud algatus on registreeritud, võivad korraldajad esitada komisjonile algatuse tõlke mõnes ELi ametlikus keeles. Komisjon kontrollib enne kodanikualgatuse avaldamist, et tõlke ja algversiooni pealkirja, teema ja eesmärkide vahel ei oleks ilmseid ja suuri ebakõlasid. Tõlke avaldamine võimaldab algatuse korraldajatel kasutada seda keeleversiooni oma kavandatud algatuse kirjeldamiseks, sealhulgas toetusavalduste ametlikes vormides.

¹⁹ Parlamendil ja nõukogul on õigus esitada vastuväited kahe kuu jooksul pärast muudatuse vastuvõtmist.

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määruse (EL) nr 910/2014 (e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ) tähenduses.

Euroopa kodanikualgatuse registris on avaldatud üle 300 tõlke. Kavandatud algatused on tõlgitud keskmiselt 11 keelde. Neli algatust on tõlgitud kõigisse ELi ametlikes keeltesse. Korraldajatel tuli enne tõlgete avaldamist teha parandusi (üks kord või rohkem) ligikaudu kolmandiku tõlgete puhul.

Veebipõhine toetusavalduste kogumine

Määruse artikli 6 kohaselt peavad korraldajad looma veebipõhise toetusavalduste kogumise süsteemi, mille kohta nad peavad saama tõendi selle liikmesriigi pädevalt asutuselt,²¹ kus hakatakse kogutud andmed säilitama. Seda tuleb teha enne toetusavalduste veebipõhist kogumist selle süsteemi kaudu.

Tõendi saamiseks tuleb muu hulgas tagada, et allakirjutanute andmeid kogutakse ja säilitatakse süsteemis turvaliselt vastavalt komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 1179/2011 sätestatud tehnilistele spetsifikatsioonidele.

Korraldajad võivad tõendit taotleda kas enne seda, kui komisjon on nende kavandatud algatuse registreerinud, või pärast seda. Toetusavalduste kogumine algab aga alati kuupäeval, mil komisjon on kavandatud algatuse registreerinud, sõltumata sellest, kas algatuse korraldajate süsteem on tõendatud või mitte. Enamikul juhtudel ei olnud algatuse korraldajate süsteem tõendatud enne seda, kui komisjon oli nende algatuse registreerinud. Seepärast oli korraldajatel toetusavalduste veebipõhiseks kogumiseks aega vähem kui 12 kuud. Paberandjal esitatavate toetusavalduste kogumisega oli võimalik alustada varem. Süsteemi tõendamine enne asjaomase algatuse registreerimist on liikmesriikide pädevate asutuste jaoks problemaatiline sel põhjusel, et süsteemi tuleb kontrollida, ehkki asjaomase algatuse registreerimine ei ole veel kindel.

Vastavalt Euroopa kodanikualgatuse määrusele ja ISA (Euroopa haldusasutuste koosvõimealased lahendused)²² programmi kontekstis on komisjon arendanud välja avatud lähtekoodiga tarkvara toetusavalduste veebipõhiseks kogumiseks. See on olnud tasuta kasutamiseks kättesaadav alates 22. detsembrist 2011. Komisjoni tarkvarast on avaldatud juba kaheksa versiooni: seda on järk-järgult parandatud ja ajakohastatud ning sellele on lisatud uusi funktsioone.

Algatuse korraldajad võivad kasutada kas komisjoni tarkvara (muutmata või muudetud kujul) või muud vabalt valitud tarkvara. Tervikliku süsteemi loomiseks tuleb korraldajatel leida tehnilistele spetsifikatsioonidele vastav teenusepakkujat, kes majutab nende tarkvara.

Veidi pärast määruse jõustumist kurtsid esimesed algatuste korraldajad, et oma süsteemi loomiseks on raske leida sobivat ja taskukohase hinnaga serverteenuse pakkujat. Kuna kõnealune probleem takistas korraldajatel toetusavalduste veebipõhise kogumise alustamist,

²¹ <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/authorities-online-systems>

²² <http://ec.europa.eu/isa/>

pakkus komisjon algatuste korraldajatele erandkorras võimalust majutada veebipõhiseid kogumissüsteeme tasuta oma serverites, ehkki see ei kuulu määruse kohaselt tema kohustuste hulka.

Lisaks sellele tegi komisjon kõigi 31. oktoobriks 2012 registreeritud algatuste suhtes poliitilise otsuse: võtta erandkorras vastu kuni 1. novembrini 2013 kogutud toetusavaldused, et seeläbi korvata logistiliste probleemidega seotud viivitused.

31 registreeritud algatusest 21 puhul koguti toetusavaldusi veebipõhiselt. Kahe algatuse („Right2Water” ja „30 km/h - making the streets liveable!” (30 km/h: muudame tänavad inimsõbralikumaks!)) puhul kasutati eraservereid ja süsteemid tõendas Saksamaal asuv pädev asutus²³. Kõigi teiste algatuste puhul kasutati eespool mainitud komisjoni serverteenust ja asjaomased süsteemid tõendas Luksemburgis asuv pädev asutus²⁴.

Ka kõik veebipõhiselt toetusavaldusi kogunud korraldajad kasutasid komisjoni pakutud tarkvara.

d. Toetusavalduste kontrollimine

Vastavalt määruse artiklile 15 on liikmesriigid määranud pädevad asutused,²⁵ kes vastutavad toetusavalduste kontrollimise eest²⁶.

Kõigi liikmesriikide asutustel on palutud toetusavaldusi kontrollida. 26 liikmesriiki on kontrollinud kolme algatuse („Right2Water”, „Üks meist” ja „Stop vivisection”) ja kaks liikmesriiki vaid ühe või kahe nimetatud algatuse toetusavaldusi.

Kokku tunnistasid pädevad asutused kehtivaks peaaegu 90 % nende kolme algatuse jaoks kogutud toetusavaldustest. Tulemused on sarnased nii paber kandjal kui ka veebipõhise süsteemi kaudu kogutud toetusavalduste puhul.

Kõigi kolme algatuse puhul valideeris enamik asutusi üle 80 % toetusavaldustest ja vaid üks asutus valideeris vähem kui 60 % toetusavaldustest.

Juhulimit kasutades kontrolliti toetusavaldusi 17 liikmesriigis (neist neljas kasutati juhuvalimit ainult paber kandjal ja ühes liikmesriigis ainult veebipõhiselt kogutud toetusavalduste puhul). Juhulimit kasutavate liikmesriikide tulemuste ja kõiki toetusavaldusi kontrollivate liikmesriikide tulemuste vahel ei leitud olulisi erinevusi.

²³ Bundesamt für Sicherheit in der Informationstechnik (BSI).

²⁴ Centre des technologies de l'information de l'Etat.

²⁵ <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/authorities-verification>

²⁶ Iga liikmesriik kontrollib esitatud toetusavaldusi vastavalt määruse artiklile 8.

Selleks et abistada liikmesriike toetusavalduste kontrollimisel, on komisjon ISA programmi²⁷ raames töötanud välja valideerimisvahendi. See põhineb Saksa pädeva asutuse (BSI) välja töötatud vahendil. Siiani on vaid mõned liikmesriigid seda kasutanud.

e. Vajaliku arvu toetusavaldusi kogunud algatuste esitamine ja läbivaatamine

Esimeses algatuses („Right2Water”), mis esitati komisjonile 20. detsembril 2013, kutsuti komisjoni üles „esitama ettepanekuid õigusaktide kohta, millega rakendataks ÜRO poolt tunnustatud inimõigust veele ja kanalisatsioonile ning edendataks veevarustus- ja kanalisatsiooniteenuse kui elementaarse avaliku teenuse pakkumist kõigile”.

Vastavalt kodanikualgatuse määrusele kohtusid komisjoni institutsioonidevaheliste suhete asepresident ja asjaomaste peadirektooraatide esindajad algatuse korraldajatega 17. veebruaril 2014. Samal päeval toimus Euroopa Parlamendis avalik kuulamine.

Komisjon esitas oma vastuse 19. mail 2014. Selles suhtutakse positiivselt nendesse taotlustesse, mille suhtes komisjonil on aluslepingutest tulenevad tegevusvolitused ja mis on kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega. Algatuse „Right2Water” järelmeetmena on komisjon võtnud kohustuse rakendada mitmeid meetmeid, mida praegu järk-järgult ka rakendatakse²⁸.

Teises algatuses („Üks meist”) kutsuti ELi üles „lõpetama sellise tegevuse rahastamine, millega kaasneb inimembrüote hävitamine, eelkõige teadusuuringute, arenguabi ja rahvatervise valdkonnas”.

See esitati komisjonile 28. veebruaril 2014. Teaduse ja innovatsiooni volinik ja asjaomaste peadirektooraatide esindajad kohtusid algatuse korraldajatega 9. aprillil 2014. Avalik kuulamine Euroopa Parlamendis toimus 10. aprillil 2014.

Komisjon võttis 28. mail 2014 vastu teatise, milles ta selgitas, et tal ei ole kavas esitada seadusandlikku ettepanekut, kuna tema arvates on Euroopa Parlamendi ja nõukogu hiljuti vastu võetud ELi õigusraamistik piisav.

Kolmandas algatuses („Stop vivisection”) nõutakse, et komisjoni „tunnistaks kehtetuks direktiivi 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta ja esitaks uue ettepaneku, millega lõpetatakse loomkatsed ning tehakse selle asemel biomeditsiinilistes ja toksikoloogilistes uuringutes kohustuslikuks inimest otseselt puudutavate andmete kasutamine”.

Algatus esitati 3. märtsil 2015 ja komisjonilt oodatakse sellele vastust 3. juuniks 2015.

²⁷ <https://joinup.ec.europa.eu/software/vteci/description>

²⁸ Lisateave:

http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/followup_actions/citizens_initiative_en.htm

Allakirjutanute arv ja jaotumine

„Right2Water”:

BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
40549	1406	7575	0*	1236455	516	2513	33220	58051	0*	0	65223	2924	393	13252
LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Kokku	
5566	18245	1635	21469	57643	3962	13964	3176	17546	20988	14589	11579	7104	1659543	

* Pärast algatuse esitamist saadud tõendid. DK: 3495 FR: 17247

Rohelisega: riigid, kus allakirjutanute miinimumarv on saavutatud (13)

„Üks meist”:

BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
5478	906	11468	7563	137874	2417	6679	52977	144827	83503	12778	623947	6407	9132	11646
LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Kokku	
5469	45933	23017	27271	24973	235964	65564	110405	3481	31951	1230	2468	26298	1721626	

Rohelisega: riigid, kus allakirjutanute miinimumarv on saavutatud (18)

„Stop vivisection”

BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
0	12598	4075	4610	164304	2502	3333	1952	47194	61818	0	690325	533	3167	4737
LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Kokku	
1291	26948	1662	9909	9208	38824	11305	1645	19507	12055	12495	7661	19472	1173130	

Rohelisega: riigid, kus allakirjutanute miinimumarv on saavutatud (9)

Allakirjutanute jaotumine osutab sellele, et korraldajad on eelistanud keskenduda teatavatele liikmesriikidele (eeskätt Saksamaale algatuse „Right2Water” ja Itaaliale „Üks meist” ja „Stop vivisection” puhul), et saavutada eesmärk koguda üks miljon allkirja ja tagada samal ajal ka allakirjutanute miinimumarvu saavutamine seitsmes liikmesriigis. Senine kogemus näitab, et kodanikualgatuse korraldajatel on keeruline edendada algatust kõigis liikmesriikides ühesuguse intensiivsusega.

Algatuse esitamine komisjonile

Määruses ei ole ette nähtud tähtaega, mille jooksul korraldajad peavad algatuse komisjonile esitama pärast seda, kui liikmesriikide pädevad asutused on lõpetanud toetusavalduste kontrollimise. Selle tulemusena jäi ühe algatuse puhul toetusavalduste kogumise perioodi ja algatuse esitamise vahele rohkem kui aasta.

Avalikud kuulamised Euroopa Parlamendis

Euroopa Parlament muutis 2012. aastal oma kodukorda, et rakendada määruse artiklit 11 ja tagada vajalik menetluskord²⁹.

Nagu eespool mainitud, on Euroopa Parlament korraldanud kaks kuulamist³⁰. Komisjoni esindas kuulamistel institutsioonidevaheliste suhete asepresident („Right2Water”) ning teaduse ja innovatsiooni volinik ja arenguvolinik („Üks meist”).

f. Läbipaistvus: rahastamine

Vastavalt määrusele tuleb korraldajatel esitada teave kõigi rahastamisallikate kohta, mille puhul ületatakse aastas ühe rahastaja kohta 500 euro suurune summa. Kogu korraldajate esitatud teave on kättesaadav kodanikualgatuse registris.

	Rahastamisallikad puuduvad	Rahastamise kogusumma alla 10 000 euro	Rahastamise kogusumma üle 10 000 euro
Algatuste arv	14	9	8

Kolm heakskiidetud algatust on nende kaheksa algatuse hulgas, mille puhul korraldajad on teatanud, et rahalisi vahendeid ja toetust saadi üle 10 000 euro („Right2Water”: 140 000 eurot, „Üks meist”: 159 219 eurot, „Stop vivisection”: 23 651 eurot).

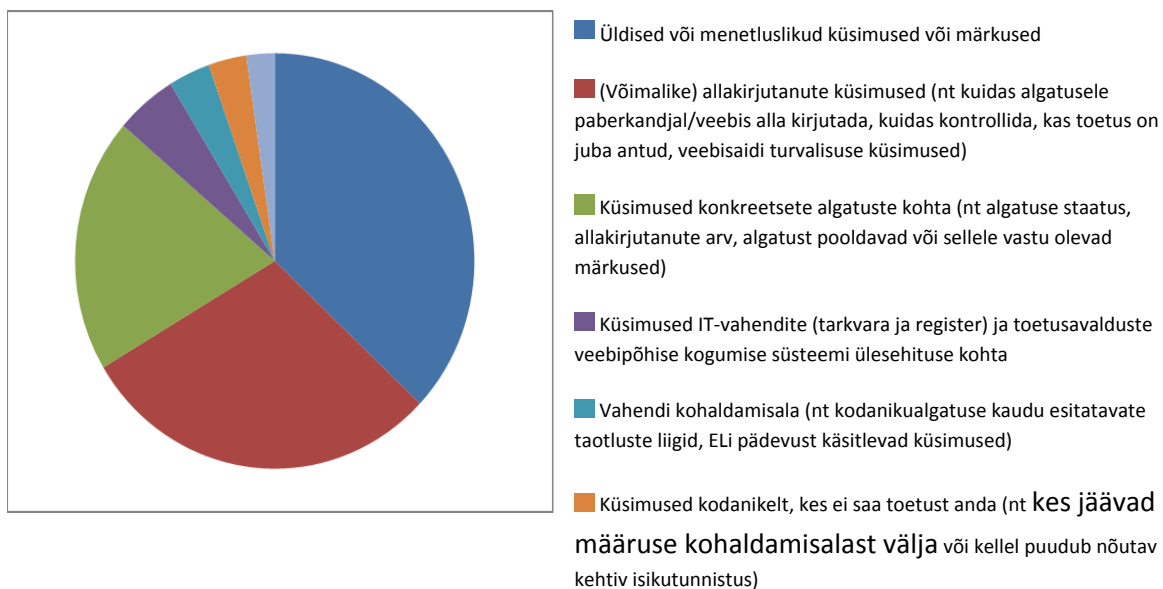
g. Kontaktpunkt

²⁹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULES-EP+20140701+RULE-211+DOC+XML+V0//EN&navigationBar=YES>

³⁰ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140210IPR35552/html/The-'Right2Water'-campaign-EP-hearing-on-first-European-Citizens'-Initiative> and <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140407IPR42621/html/European-Parliament-hearing-on-%E2%80%9COne-of-Us%E2%80%9D-European-Citizens%E2%80%99-Initiative>

Vastavalt määruse artikli 4 lõikele 1 on komisjon loonud Europe Directi kontaktkeskuse raames tegutseva kontaktpunkti, kes annab teavet ja abi. Kontaktpunkt vastab kõigile ELi ametlikes keeltes esitatud kodanike küsimustele Euroopa kodanikualgatust reguleerivate õigusnormide ja korra kohta. Alates 2012. aasta on vastatud rohkem kui 1080 küsimusele.

Taotlused vastavalt küsimuse liigile

Komisjon vastab kontaktpunkti kaudu mitteametlikult küsimustele, mida võimalikud korraldajad esitavad algatuse registreerimise kohta enne registreerimistaotluse ametlikku esitamist. Alates 2012. aasta aprillist on komisjon vastanud ligikaudu 15 seda liiki küsimusele. Need vastused ei ole kuidagi mõjutanud komisjoni ametlikku vastust, mille komisjon on andnud pärast kavandatud kodanikualgatuse registreerimise taotluse saamist.

Lisaks Europe Directi kontaktkeskuse kaudu antud abile on komisjoni talitused pakkunud tuge ka otse algatuste korraldajatele. Pärast seda, kui kavandatud algatus on registreeritud, saavad korraldajad võtta komisjoni talitustega otse ühendust komisjoni veebisaidil oleva korraldajakonto (alates 2012. aasta aprillist on komisjon vastanud rohkem kui 85 taotlusele) või e-posti kaudu (ligikaudu 125 taotlust). Tehnilist abi, mis on seotud komisjoni veebipõhise toetusavalduste kogumise süsteemi tarkvara ja veebipõhiste kogumissüsteemide majutamise, on samuti pakutud nii e-posti (ligikaudu 300 taotlust) kui ka Joinupi platvormi kaudu³¹. Vajaduse korral on abi antud ka koosolekute, telefonivestluste ja videokonverentside kaudu.

³¹ <https://joinup.ec.europa.eu/software/ocs/home>

4. RAKENDAMISE HINDAMINE

Komisjon on seisukohal, et kodanikualgatus on ellu rakendatud selle kõigis aspektides.

Kaks algatust on läbinud kõik etapid alates algatuse registreerimisest ja vajaliku arvu toetusavalduste kogumisest kuni komisjoni ametliku vastuseni. Kolmanda algatuse puhul oodatakse komisjoni ametlikku vastust. Praegu tegeletakse algatuse „Right2Water” järelmeetmetega. Need asjaolud kinnitavad, et kodanikualgatuse toimimiseks vajalikud menetlused ja mehhanismid on paigas.

Kuid arenguruumi veel on. Viimase kolme aasta jooksul on sidusrühmad toonud esile mitu probleemi, mis on seotud uue institutsioonilise ja õigusraamistikuga. Probleeme on nii tehnilist ja logistilist kui ka poliitilist laadi. Komisjon soovib esile tuua eelkõige järgmised aspektid³²:

- Kodanike komiteel puudub juriidilise isiku staatus: mitu komiteed on teatanud, et neil on tekkinud vastutusega seotud probleeme ja tõkkeid näiteks rahaliste vahendite hankimisel ja andmekaitse haldamisel, eelkõige põhjusel, et komitee liikmed elavad vähemalt seitsmes eri liikmesriigis.
- Registreerimine on algatuste korraldajate jaoks endiselt suur probleem, kuna märkimisväärne hulk kavandatud kodanikualgatustest jääb ilmselgelt väljapoole komisjoni pädevusala.
- Allakirjutanute suhtes kohaldatavad nõuded: liikmesriigid esitavad allakirjutanutele endiselt erinevaid nõudeid ja nõuavad erinevaid isikuandmeid. Eelkõige on see probleemiks juhul, kui kodanikud ei saa sellest tulenevalt kasutada oma õigust kodanikualgatus toetada. Komisjon kiidab nende liikmesriikide konstruktiivset lähenemisviisi, kes on juba vastanud positiivselt komisjoni üleskutsele (andmeid käsitlevaid) nõudeid ühtlustada ja lihtsustada, kuid kodanikualgatuse kasutatavuse parandamiseks on vaja teha edasisi jõupingutusi.
- Kodanikualgatuse eri etappide ajakava: algatuste korraldajad on osutanud sellele, et toetusavalduste veebipõhise kogumise süsteemi loomiseks vajamineva aja tõttu jääb toetusavalduste kogumiseks tavaliselt vähem kui 12 kuud. Seda tuleks muuta. Segadust ja ebakindlust nii institutsioonide kui ka kodanike jaoks võib põhjustada ka asjaolu, et kodanikualgatuse esitamiseks komisjonile ei ole ette nähtud konkreetset tähtaega.

³² Need on loetletud 2. peatükis esitatud ja kodanikualgatuse eri etappidele vastavas järjekorras.

- Korraldajate esitatud kavandatud algatuste tõlgete kontrollimine on koormav. Korraldajatel on raskusi, et tagada tõlgete piisav täpsus, isegi kui komisjonilt on saadud kommentaarid tõlgete esimes(t)e versiooni(de) kohta.
- Kui komisjon pakkus kasutamiseks oma servereid, lahenes veebipõhise kogumissüsteemiga seotud suurim probleem. Sidusrühmad on endiselt kriitilised praeguse tõendamiskorra suhtes (see on keeruline) ja ei ole täielikult rahul komisjoni poolt pakutava tarkvara funktsioonidega. Komisjon on pakkunud oma serverite kasutamist ajutise ja erakorralise teenusena, kuna see ei ole määruses ette nähtud. Mitme liikmesriigi pädevad asutused ei ole rahul sellega, et korraldajad saavad taotleda oma süsteemi tõendamist enne seda, kui komisjon on nende kavandatud algatuse registreerinud. Kahe süsteemi kohta anti välja tõendid, kuid süsteeme ei kasutatud kunagi, kuna komisjon ei registreerinud vastavaid algatusi.

Eespool esitatut silmas pidades tellis komisjon hiljuti uuringu Euroopa kodanikualgatuse info- ja kommunikatsioonitehnoloogilise mõju kohta³³. Selle tulemusi kavatses komisjon kasutada toetuseavalduste veebipõhise kogumise süsteemi käsitlevas arutelus.

- Kummalegi Euroopa Parlamendis korraldatud avalikule kuulamisele ei olnud peale kodanikualgatuse korraldajate kutsutud muid sidusrühmi või eksperte.

Avalikke kuulamisi tuleks üritada korraldada nii, et oleks tagatud eri seisukohti esindavate sidusrühmade ära kuulamine. See on seda olulisem, et Euroopa kodanikualgatuse määruses ette nähtud kolmekuuline tähtaeg, mille jooksul komisjon peab koostama vastuse kavandatud algatusele, on väga lühike ja jätab sidusrühmadega ametlikuks konsulteerimiseks vähe aega.

- Mõned kodanikualgatuse korraldajad (ja ka teised sidusrühmad) on arvamusel, et dialoog ja suhtlemine komisjoniga on kodanikualgatuse eri etappides ebapiisav, eelkõige pärast seda, kui komisjon on vastu võtnud kodanikualgatust käsitleva teatise. Nad sooviksid, et kodanikualgatuste läbivaatamine ja nendega seotud järelmeetmed oleksid senisest struktureeritumad ja et nad saaksid neis etappides senisest enam osaleda.

5. JÄRELDUSED

Praegu on veel liiga vara, et hinnata kodanikualgatuse pikaajalist mõju ELi institutsioonilisele protsessile ja õigusloomele. Komisjon kavatses jätkata kodanikualgatusega seotud küsimuste jälgimist ja käsitlemist, pöörates erilist tähelepanu eespool nimetatud aspektidele, ning teha

³³ Uuringut toetab ISA programm.

kodanikualgatuse toimimise parandamiseks eri sidusrühmade ja institutsioonidega tihedat koostööd.

Komisjon võtab huviga teadmiseks Euroopa Parlamendi korraldatud uuringu,³⁴ Euroopa Ombudsmani omaalgatusliku uurimise järeldused³⁵ ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ja mõnede kodanikuühiskonna organisatsioonide alates 2012. aastast igal aastal korraldatud kodanikualgatuse ürituste tulemused³⁶.

Komisjoni veebipõhist toetusavalduste kogumise süsteemi käsitleva uuringu valmides võtab komisjon selle tulemusi arvesse oma seisukoha kindlaksmääramisel selles olulises küsimuses. Samal ajal kavatses komisjon jätkata nii kaua, kui see on vajalik, korraldajatele erakorralise veebimajutusteenuse tasuta pakkumist.

Neid eri protsesse on võetud ja võetakse ka edaspidi arvesse institutsioonide Euroopa kodanikualgatust käsitlevates aruteludes. Komisjon soovib pidada põhjalikumaid arutelusid seadusandjaga ja ootab Euroopa Parlamendi omaalgatuslikku raportit, milles võetakse arvesse põhiseaduskomisjoni ja petitsioonikomisjoni 2015. aasta veebruaris korraldatud kodanikualgatust käsitleva avaliku kuulamise arutelusid.

³⁴ „Euroopa kodanikualgatus – rakendamise esimesed õppetunnid”, vt [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU\(2014\)509982](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU(2014)509982)

³⁵ OI/9/2013/TN

³⁶ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-eci-day-2014>